

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutiones Morales

In Quibus Vnivers[a]e Quaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1602

30. De Missæ sacrificio in vino & aqua, & per Sacerdotem ieiunum
faciendo.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14077

37. de officio Missæ. §. 4. & Antonius Butrius in cap. 2. de vit. & honest. Cleric. nu. 11.

Quartò queritur, An Sacerdos sacrificans iure librum habere debeat in altari, qui Missarum ordinem, & formulam continet? Respondeo, nullum in iure communi hac de re extare decretum: Ratio tamè ipsa docet talè sacerdotem libro indigere; præsertim eo, qui Missæ Canonem contineat: Est enim hominis memoria admodum fragilis, & infirma. Quare communis opinio docet in lethale peccatum incurere eum sacerdotem, qui sine libro rem diuinam facere auderet, nam se graui periculo erroris obijceret. Hæc ex Beato Antonino part. 3. tit. 13. cap. 6. §. 6. Angel. Missæ. num. 37. Syluest. Missæ. 1. quæstion. 2. Tabien. Missæ. num. 11. Nauarro in Manual. cap. 25. num. 84. Sot. 4. dist. 13. q. 2. art. 4.

Quintò queritur, An sacerdos dum se vestibus sacris induit ad sacrificandum, iure debeat preces recitare Ecclesiæ more & instituto præscriptas, nam in præceptionibus, & regulis, siue Rubricis apertè statuitur, vti sacerdos Officij Ecclesiastici formulam seruet, at in ea præcipitur, vt eiusmodi preces sacerdos recitet, dum singulis se vestibus induit. Deinde vsu receptum est, vt huiusmodi preces recitentur. Respondeo, dubitandum non esse, quin adhiberi debeant. Sed quæstionis dubiæ est hæc earum omisio sacerdotem lethali culpæ subijciat? Ait Nauarrus in Manuali cap. 25. num. 73. & sequentibus. Si omnes omitterentur, & absque iusta aliqua causa, lethale peccatum admitti; omni etiam contemptione sublata; non tamen si vna earum vel altera, etiam si scienter, & sine causa omitteretur. Alij tamen tam seueram non audent ferre sententiam de hac re, nisi earum precum despectio subesset. Sed certè probabilis est sententia Nauarri in hac parte.

Sextò queritur, An sacerdos in sacro faciendo præceptiones & regulas, quas Rubricas appellant, seruare necessario debeat? Respondeo, debere, & qui per contemptum omitteret, lethale sine dubio peccaret: qui verò iustam ob causam eas non seruaret aliquando, liber culpa à foret; vt si per ignorantiam, vel obliuionem, aut necessariam aliquam festinationem omitteret.

Sed dubiam id habet quæstionem, an lethale peccatum incurrat is, qui eas sine causa iusta, & probabili prætermittit scienter? quod est querere, an tantam vim habeant, vt eum, qui non seruat, lethalis peccati reum faciant? Quidam affirmant, alij verò negant. Nihil certi ex ipsis Regulis colligi potest. Sed probabilior est prima sententia.

Cap. XXX.

De Missæ sacrificio in vino, & aqua, & per Sacerdotem ieiunium facienda.

Primò queritur, An vino aquam miscere in calicis consecratione debeat sacerdos? Triahic queruntur: Primum, An si aqua vino nò miscetur, valeat vini consecratio? Alterum, An

lege, & iure cogatur sacerdos vino aquam adiungere? Tertium, An aqua ante consecrationem in vinum nondum conuersa, in sanguinem Christi, vna cum vino mutetur? Primam quæstionem mouet id, quod habetur. cap. 1. de consecrat. dist. 2. ex Alexandro I. Non debet in calice Domini, aut vinum solum, aut aqua sola offerri, sed vtrumque permixtum, quia vtrumque ex latere eius in passione sua legitur profusus. Et in c. Sicur, eadem dist. 3. Cyprianus ait: In sacrificando calicem Domini, offerri aqua sola minime potest, quoniam nec vinum solum potest. Nà si vinum tantum quis offerat, sanguis Christi incipit esse sine Christo: quando enim vtrumque miscetur, & adunatione confusa sibi inuicem copulantur, tunc Sacramentum, & spirituale, & carnesse efficitur. Et statim subiicit: Si verò calix Domini non est aqua sola, & vinum solum, nisi vtrumque miscetur; quomodo nec corpus Domini potest esse sola farina, nisi vtrumque miscetur, & copulatum, & panis vnius compage solidationem. Et tandem docet, vinum absque aqua iuxta Christi traditionem non consecrari. Ex quibus omnibus hæc argumenta ducuntur. B. Cyprianus dicit, ex aqua sola sanguinem Christi non posse confici, nec ex vino solo. Similiter ait ex farina sola sine aspersione aquæ non posse Christi corpus consecrari, igitur nec sanguis ex vino sine aqua. Ait autem sanctus Cyprianus, iuxta traditionem Domini vinum esse aqua diluendum, ergo significat materiam calicis esse vtrumque, vino scilicet aqua mixtam. Et in capite. Cetero omnes, de consecrat. dist. 2. Ex Iulio I. adfertur: Non potest calix Domini aqua sola esse, aut vinum solum, nisi vtrumque miscetur. Nam cum in calice vino aqua miscetur, Christi populus adunatur, & credentium plebs ei, in quem credit, copulatur. quòd si vinum tantum quis offerat, sanguis Christi incipit esse sine nobis; si vero aqua sit sola, plebs incipit esse sine Christo. In capite Non oportet, eadem distinctione ex Martino I. dicitur: Non oportet aliud aliquid in Sacramento offerri præter vinum & aquam, & panem, que in typo Christi benedicuntur: quia dum in Cruce Christus penderet, de corpore eius effusus sanguis, & aqua.

Constans est Theologorum opinio, vini consecrationem valere etiam sine aqua. Sic Magister ac Theologi in quarto distinctione 11. Ad id verò, quod obijciatur ex sanctis Patribus; respondeo, eos dixisse, sic nos posse confici sanguinem Christi sine aqua; quia quod iure fieri non debet, sæpe dicitur fieri nò posset nam id possumus, quod in re possumus. Deinde familia illa, quibus aiunt: Sicur panis non fit ex sola farina, nec sanguis Domini fit ex vino solo sine aqua; accipiuntur perinde, ac si diceretur, non fieri legitime.

Alterà quæstio erat, An sacerdos præceptum habeat aquam vino miscendi? Negant hæretici oportere vinum aqua temperari in consecratione calicis: at verò Ecclesiæ aquam vino poni debere docet, In Liturgia Iacobi Apostoli clarè habetur: Postquam canamus accipientes calicem, & permiscens ex aqua & vino, & benedicens dedit. Idè etiam testantur sanctus Iustinus Martyr in Apologia secunda ad Antoninum Imperatorem, & sanctus Irenæus libro quarto, capite quadragesimo septimo vbi ait: Dominus tempore ameno calicis sui sanguinem consecrauit. Et libro 5. calicem mixtum vocat. Cyprianus item totus est in vna integra epistola libro 2. epistola 3. ad probandum, nec calicem cum aqua sine vino rectè offerri, nec cum vino solo absque aqua. Basilus

& Theodoretus calicem mixtum appellant. Hieronymus, Epiphanius, Ambrosius, Augustinus, Isidorus, Beda, Nyssenus, Chrysostomus, Theophylactus, Damascenus, quorum testimonia citat Durandus *libr. de ritib. Ecclie. Catholice 2. cap. 27.* aperte docent vinum, & aquam in calice, esse miscenda; quia sic Christus suum sanguinem consecrauit. Idem definiunt Concilium Bracarense *3. canon. 1.* Triburienſe, *canon. 19.* & Trullanum, *canon. 31.* Vnde quod Innocentius III. & quidam alij dixerunt, Græcos in eo esse errore, vt credant, in solo vino sine aqua calicem consecrandum: accipiendum est non de veris Græcis, sed de Orientalibus; aliqui enim sunt, qui Orientales improprie Græcos appellant: in hoc enim errore Armeni verfabantur, non Græci. Quocirca in Concilio Florentino sub Eugenio IV. in quo Græci, & Latini conuenerunt, data est Armenis formula Sacramentorum conferendorum, & imperatum est illis, vt deinceps in calice vinum aqua diluerent, quoniam omnes alie Ecclesie Latino-rum, & Græcorum ita semper fecerunt. Et in Concilio Trullano is error Armenis tribuitur. In Concilio Tridentino *Sessio. 22. canon. 9.* contra Hæreticos definitum est: *Si quis dixerit aquam non esse vino miscendam in calice offerendo, eo quod sit contra Christi institutionem; anathema sit.* SI ROGES, an aqua in calice vino miscatur Christi præcepto, an vero Ecclesie institutione: Quidam opinantur esse Christi præceptum, vt vinum aqua temperemus, eod quod beatus Cyprianus dixerit esse Christi Domini traditionem. Sed alij probabilius existimant esse Ecclesie institutionem. Et sanè Synodus Tridentina *Sessio. 22. canon. 9.* ait: *Monet sancta Synodus præceptum esse ab Ecclesia sacerdotibus, vt aquam vino in calice offerendo miscant.* Hæc ibi, id vero quod Beatus Cyprianus ait: esse traditionem Christi; videtur ita intelligendum; quod Christus Dominus ita fecerit, & in calicem aquam infuderit; ac proinde suo exemplo, & factu docuerit vinum aqua permixtum esse consecrandum; non autem quod id verbo, & lege præceperit. Deinde videtur S. Cyprianus alluisse ad id, quod alij patres, & Concilia tradiderunt; vino scilicet aquam addendam: quia ex latere Christi aqua, & sanguis fluxerunt. Et præterea, quod aqua in Apocalypsi Beati Ioannis populi dicantur, ideo aqua, & vini mixtionem repræsentatur, vt Concilium Tridentinum vna cum Patribus docet, ipsius populi fidelis vnio cum suo capite Christo.

Tertia questio erat, An aqua in Christi sanguinem conuertatur? Communis est Theologorum opinio in *4. distinctione. vnde. 10.* non quidem conuerti per seipsam proximè; sed prius mutari in vinum, & deinde vinum in sanguinem conuerti. Nam cum parum admodum aqua infundatur in vinum, afficitur ipsius vini qualitatis potentioribus; ac proinde propriam formam amittit, & mutatur in vinum: Sicut etiam si minimam vini guttam in magnam aqua copiam iniicias, statim mutatur in aquam. Ex quo fit, vt modica aqua vino permisceri debeat, vt citius in vinum conuerti queat, & deinde totum in sanguinem: & eod minus aqua est infundendum, quo vinum est debilius; & quo potentius

est vinum, eo melius fit permixtio. Vt merito proinde cautè facere videantur, qui aquam vino permiscunt, vel in ipso statim Missæ principio, vel certè ante Euangelij lectionem. Sed querat aliquis quantum aqua fit in calicem infundendum? Concilium Florentinum in *Armeniorum institutione*, modicissimum aqua admonet esse vino adiungendum. In Concilio Triburienſi *canone 19.* permittitur Sacerdoti, vt duæ partes sint vini, & tertia sit aqua. In *capit. Perniciosus, de celebratione Missarum.* Honorius III. scribit: *Perniciosus in suis partibus abusus inoleuit; videlicet, quod in maiori quantitate de aqua ponitur in sacrificio, quam de vino; cum secundum rationabilem consuetudinem Ecclesie generalis plus in ipso sit de vino, quam de aqua ponendum.* Hæc Pontifex.

QVAERES, An lethale peccatum admittat sacerdos, qui aquam in calicem non miserit? Resp. eum grauissimè peccare, si scienter id faciat, nam Ecclesie præceptum toties datum, ac repetitum expressim perfringit.

QVAERES IN SUPER, quid de aqua fiat, si propriam suam adhuc formam retineat, dum vinum consecratur? Resp. aquam minimè in sanguinem Christi conuerti, quia ante consecrationem non fuit in vinum mutata. Dices, inde fieri, vt sacerdos non ieiunus Christi sanguinem sumat, siquidem sumit aquam sua adhuc in forma permanentem. Resp. hoc nihil obesse, tum quia nescit Sacerdos fuerit aqua necne antea in vinum conuersa; tum etiam, quia sacerdos non sumit aquam ante speciem vini, sed simul vini speciem, & aquam. Si item opponas, si aqua in sua adhuc forma manet, populus cum Christi sanguinem supplex veneratur, aquam pariter suam formam retinentem venerabitur, quod est incommodum. Respondeo, populi mentem, & animum eod tantum spectare, vt colat, & veneretur, quicquid in calice est in sanguinem Christi conuersum.

Secundo queritur, An Missæ sacrificium iure fiat à sacerdote, qui ieiunus non est? Lutherani, & Caluiniani nos Catholicos irident, quod doceamus, ante omnem prorsus cibum corpus Domini esse sumendum, & lethaliter peccare, qui illud cum ieiunus non sit, sumit. At verò præceptum Ecclesie datum est sacerdotibus, vt non, nisi ieiuni corpus Domini consecrent, offerant, & sumant. In *capit. Sacramenta, de consecratione distinctione 1.* Concilio Carthaginensi *9. canone 29. & 48.* decretum est, vt sacramenta altaris non nisi à ieiunis hominibus celebrentur. Idem repetitur in Concilio Africano *canone 8.* Idem statuitur in Concilio Matisconensi *2. canone 6.* & Concilium Bracarense *2. canone 10.* quæ duo Concilia penam constituunt non obtemperantibus; nimirum, vt ab officio suo, & munere amoueantur, & honoris dignitatem amittant. In Concilio Tolitano *7. canone 1.* præcipitur, vt nullus post cibum, potumque quemlibet minimum sumptum, Missas facere præsumat, quod Concilij decretum refert Gratianus in *capite Nihil 7. question. 1.* Idem statuitur in Concilio Althodorenſi *canone 19.* In Concilio etiam Constantiensi *Sessio. 13.* decretum est in hæc verba: *Hinc est, quod hoc præfens Concilium sacrum generale in Spiritu sancto legitime congrega-*

tum saluti fidelium providere satagens, natura plurimorum Doctorum iam divini, quam humani iuris prehabita deliberatione declaratis, decernit, & definit, quod licet Christus post cenam instituerit, & suis Discipulis administraverit sub utraque specie panis, & vini, hoc venerabile Sacramentum hoc tamen non obstante, sacrorum Canonum auctoritas laudabilis & approbata consuetudo Ecclesia servavit, & servat, quod huiusmodi Sacramentum non debet confici post cenam, nec à fidelibus recipi non ieiunans, nisi in casu infirmitatis, aut alterius necessitatis à iure, vel Ecclesia concessi.

Cum his Concilij Patrum consentit auctoritas Tertullianus ad Vxorem libro secundo: Non sciat, inquit maritus, quid ante onnem cibum sumas. Hæc ille loquens de Eucharistia. Chrysostomus homilia vigesima septima in primam ad Corinthios: Tu, inquit, prius quam accipias, ieiunes, ut aliquo modo dignus communicatione videaris. Et ad Cyriacum Episcopum scribit se accusatum, quod non ieiunis sacram Communionem dederit: & iurat se id non fecisse: Si id feci, inquit, abiciat me Christus à regno suo. Gregorius Turonensis libro de Gloria Martyrum, capite octavo, sexto, refert gravissimam poenam divinitus inflictam cuidam Sacerdoti, qui in die Natali Domini non ieiunans sacrificium facere ausus fuit. In capite Liquido, de consecratione, distinctione secunda: ex Augustino epistola centesima decima octava, capite sexto, assertur: Liquido apparet, quando primum acceperunt Discipuli corpus, & sanguinem Christi, non eos accepisse ieiunans: nunquid tamen propterea calumniandum est vniuersæ Ecclesie, quod à ieiunio semper accipitur. Ex hoc enim placuit Spiritui sancto, ut in honorem tanti Sacramenti in os Christiani prius dominicum corpus intraret, quam ceteri cibum: nam ideo per vniuersum orbem mos iste seruatur. Neque enim, quia Dominus post cibos dedit (Eucharistiam) propterea pransi, aut cenati fratres ad illud Sacramentum accipiendum conuenire debent, aut sicut faciebant, quos Apostolus arguit, & emendat, mensis suis ista miscere. Nam que seruatur, quod vehementius commendaret mysterij illius altitudinem, & vltimum hoc voluit insingere cordibus, & memoria Discipulorum, à quibus ad passionem adgressurus erat: & ideo non præcepit, quo deinceps ordine sumeretur, ut Apostolis, per quos Ecclesia constitutus erat, seruaret hunc locum. Hactenus ex sancto Augustino. Vnde apparet primum, Dominum non præcepisse, ut hoc sacramentum post prandium, vel cenam sumeretur, quamuis ipse suis Apostolis post cenam suum corpus, & sanguinem dederit.

Deinde, Ecclesiam Spiritus sancti afflatu instituisse, ut non nisi à ieiunio sacrosancta Eucharistia sumeretur; idque in vniuerso terrarum orbe seruari ab omnibus Ecclesijs: & huius præcepti causam fuisse honorem, & venerationem, quæ tanto sacramento debetur: quod idem etiam ex Augustino tradiderunt Isidorus libro primo de Officijs diuinis, capite decimo octavo. Amalarius libro tertio de Officijs Ecclesiasticis, capite trigesimo quarto. Valfridus libro de rebus Ecclesiasticis, capite decimo nono. Hinc est, quod Innocentius III. in capite, Ex parte, de celebratione Missarum interrogatus responderet: Semper Sacerdos vinum persundere debet, postquam tantum acceperit Eucharistia Sacramentum; nisi cum eodem die aliam Missam debuerit celebrare, ne si forte vinum persusio acciperet, aliam celebrationem impediret.

Obijcies id, quod habetur in Concilio Car-

thaginensi secundo, capite vigesimo nono. In die anniuerfario, in quo cœna Domini celebratur, licite sacramenta altaris à non ieiunans hominibus sumi. Respondeo, olim fuisse quarundam Ecclesiarum morem, in quibus fideles die cœnæ Dominicæ cœnabant, & post cenam sacrum Christi corpus sumebant, exemplo, & imitatione Christi, qui eo die suum corpus, & sanguinem post cenam Discipulis imperpetuum quem deinde morem Corinthios retinuisse ferunt, & longo post tempore seruauerunt Ecclesie Alexandrinæ Aegypti, & Thebaidis. Et propterea Concilium Carthaginense præcipiens, ut à ieiunio corpus Domini sumeretur, excepit diem anniuerfarium cœnæ Dominicæ: quod decretum Synodus Matisconensis secunda, Canone secundo postea comprobauit. Sed hanc exceptionem abrogauit Trullana Synodus Canone vigesimo quinto, reuocans Canonem quinquagesimum Concilij Laodiceni: eandem Synodus quoque Braecensis canon. 16. correxit, ac fustulit.

Quæret quispiam, quo pacto accipiendum sit ieiunium, quod Missæ sacrificio præmitti debet? Dicimus oportere esse ieiunium naturæ, ut nihil scilicet cibi, potusue, aut etiam medicamenti sumatur, ut est constans omnium opinio. Sic Sanctus Thomas par. 3. question. 80. artic. 8. ad 3. Scotus 4. distinction. 8. question. 3. Durandus 4. distinction. 8. question. 4. Gabr. 4. distinction. 8. question. 2. artic. 3. Antonin. p. 3. tit. 13. c. 6. §. 8. Palud. 4. dist. 8. q. 2. art. 1. Quare falsa omnino est opinio Godofredi, & quorundam aliorum ante Missæ sacrificium satis esse, si sacerdos seruet ieiunium non naturæ; sed Ecclesiasticum: quam sententiam refutat Paludanus expressè 4. distinction. 8. question. 2. art. 3. Deinde ieiunium huiusmodi seruari debet ab initio diei naturalis, in quo sacrificium fit, aut sumitur Sacramentum. Dies autem naturalis computatur à media nocte: itaque si post mediam noctem cibus vel potus, vel medicamentum capiatur, impedit quo minus sacrificet, vel Eucharistia suscipiat is, qui ceperit. ROGABIS, an qui ante mediam noctem aliquid ediderit, & postea aut non dormierit, aut si dormierit quidem, minime tamen cibum concoxerit, tuta conscientia eo die sacris operari queat? Glossa in cap. Ex parte, de celebr. Missæ, & alijs locis, id negat. Idem videtur docere in cap. Nihil, 7. q. 1. & cap. Si consuerit, de accusacionibus. Quis is ieiunans (inquit) non est, in quo cibus non est absumptus. Oppositum S. Thomas affirmat, hoc nihil alluens impedire.

Quæres etiam, An si quis mane os aqua, vel sale, & aceto abluens, casu aliquid aquæ deglutiat, abstinere debeat à sacrificio faciendo, vel Sacramento sumendo? Respondent quidam, aut pauxillum illud aquæ prius in saluam conuertitur, & deinde salua in stomachum transmittitur, & tunc nihil obest, quoniam non aqua, sed salua in ventrem illabitur: aut reuera aqua nondum in saluam mutata in ipsum stomachum traiecitur, & tunc reuera impedit. Sic docent Scotus dist. 12. quest. 1. art. 8. & Gabr. in Canonem Missæ, lect. 10. At Paludanus loco citato fatetur, nihil impedire, quia non sumitur ut potus. Idem quoque tradit Siluest. Eucharistia 3. question. 6. & hoc

est maxime probabile. Si **QVAERAS**, an in hoc locum habeat id, quod in alijs præceptis, & legibus dicere solemus, minimum, siue modicum non considerari? **Respondeo**, si cibis, vel potus sumptus fuerit, quamuis modicus, impedire, quo minus sacrificet quis, vel sacram Eucharistiam accipiat. Nec in hac parte locum id habet philosophi: *Paru pro nihilo reputatur*: quoniam Synod. Tolet. 7. can. 1. aperte definit nullum cibum, potumque, quamuis minimum esse ante sumendum. At vero reliquæ, quæ supersunt ex cibo ante mediam noctem sumpto nihil obstant, etiam si post mediam noctem, aut etiam mane delabantur in ventrem, quia in modum saluæ trahuntur, tum etiam, quia cibus ante illum diem est sumptus.

QVAERES, an absoluto sacrificio, sumptus Eucharistiæ sacramento, sit à cibo & potu ad certum tempus abstinendum? In cap. *Primo, de consecrat. dist. 11. n. 1.* Ex Clemente Romano habetur: *Qui refectus corporis Domini, que in sacramento relicta sunt, consumit, non statim ad accipiendos communes cibos conueniatur, ne potius sanctæ portioni miscere cibum, qui per aqualiculos digestus in secessum funditur. Si igitur mane dominica portio edatur, usque ad sextam ieiunium ministri, qui etiam consumperunt, si tertia, vel quarta hora acceperint, ieiunent usque ad Vesperam.*

Sed et constat ex S. Thomæ, Antonino, Gabrielis, Siluestro, Sorò, alijsque locis supra citatis: hic Canon vlt. & consuetudine est abrogatus. Chrysostomus etiam *homilia 27. in caput 11. epistola 1. ad Corinthios* docet, post Dominicum corpus acceptum, etiam esse ieiunium seruandum, & preces ad Deum fundendas, & Hymnos decantandos.

At hoc consilium est, non præceptum. Si **ROGES** an liceat Presbytero pransio Eucharistiæ Sacramentum conficere, vt ægroto de vita periclitanti viaticum præbeat? **Affirmat** Maior in 4. *distinctione 9. questione 3. ad 5.* & probat, quia diuino iure mortis tempore est Eucharistia sumenda: ergo si panis consecratus non extat, consecrandus est, vt iamiam morituro porrigatur. Deinde, quia ægroto etiam pransio & cœnatis, vel potu refectis viaticum ministratur.

At vero Paludanus 4. *distinctione 8. questione 2. art. 1. Sotus 4. distinctione 12. questione 1. articulo 8. Victoria in Sum. num. 83. Nauarrus in Manuali, capite 21. num. 53. Gabriel 4. distinctione 8. questione 2. articulo 3.* negant fas esse Presbytero pransio Eucharistiam consecrare ad viaticum ægroto iamiam morituro præbendam: quoniam etsi diuini iuris præceptum esse fateamur, vt tunc temporis Eucharistia sumatur, id locum habet, quando sumi commode potest, alioqui minimè; & hoc ipsa consuetudo satis abundè declarat. Et ideo ægroto pransio, vel cœnato iure optimo Eucharistia iam ante consecrata datur: non est autem consecrandus, vt ei ministratur. Si **QVAERAS**, an saltem Episcopi auctoritate id facere queat? **Quidam** concedunt fieri posse. Sed falsum est, quia Episcopus non potest ius commune relaxare, nisi id habeat, vt consuetudinis receptæ, qualis in hac parte non est. Si **ROGES**, an si sacerdos pransio consecret, conficiat verè sacramentum? **Hugo** in capite *2. ad 2. Patribus, distinctione 75.* planè id negauit. **Cæterum** eius sententia communi consensione

refellitur, & Glossa ibi verè docet eum sacerdotem conficere sacramentum, sed conficiendo peccare.

Tertio quæritur, Quidnam facere debeat sacerdos, qui per errorem in calicem aquam infundit pro vino, & post Communionem id nouit? Deinde, si, cum sacris operatur, & panem consecrauit, meminit se non esse ieiunium? **Tertio**, si idem meminerit, postquam vtramque speciem consecrauit? **Respondeo** ad vtrumque ex communi omnium sententia, quam habet sanctus Thomas 3. parte, *questione 83. articulo 6. ad secundum*: eum oportere sacrificium in secundo casu perficere, quia arctioris est vinculi sacrificium inchoatum absoluerè; quam non ieiunium absumere sacramentum. Et ita in secundo illo casu debet sacerdos speciem vini consecrare: similiter in primo casu debet vinum consecrare; quamuis aquam pro vino per errorem biberit. Quemadmodum autem vinum sit denuo consecrandum, inferius ostendemus. In tertio casu idem iuris est: debet enim Communionem sacram sumere, ne imperfectum sacrificium relinquat. Secus verò esset, si recordatur sacerdos antequam vllam speciem consecret, tunc enim teste sancto Thomæ debet Missam inceptam relinquere: at hoc intelligitur, si id possit facere sine infamia, & scandalo.

Quarto quæritur, an liceat Presbytero, vnà cum vino, quod ad ablutionem sumi solet, suscipere particulas panis consecratas, quas in corporali, vel etiam Patena, vel Calice inuenerit? Vt enim venit, vt specie vini sumpta, particula panis consecrati, quæ est in Calicem iniecta, ipsi Calici adhærescat, aut in Patena aliqua particula remaneant. **Respondent** quidam non licere Presbytero eas particulas sumere: id probant auctoritate Paludani 4. *distinctione 9. questione 1. ad finem. Antonini parte 3. titulo 13. capite 6. §. 9. Rolei; Eucharistia 3. numer. 13. Sed verius est*, quod alij dicunt, id licere sacerdoti facere: & ita Caietanus in *summa, verbo, Missa, in opuscul. tom. 2. tractat. 33. de celebratione Missæ, questione 1. Siluester verbo, Eucharistia 3. numero 8. Sotus in 4. distinctione 12. questione 1. articulo 8. Victor. in sum. numero 83. Nauarrus in Manuali, capite 25. numero 89.* sentiunt tuta conscientia huiusmodi particulas sumi, quoniam sacrificium nondum perfectum esse censetur, quousque omnes particule insumantur: **Et in die Parasceues** particula panis consecrati, vnà cum vino, quod consecratum non est, sumitur. Nec impedit; quod vinum in ventrem citius influat, & permeet. Idem est iudicium de particula panis, quæ dentibus, lingua, vel palato adhæret: tunc enim tuto vini haustus sumitur, vt vnà cum ipsa ea particula in stomachum transeat, & penetret. Particula item, quæ solent in Patena remanere, frequenter sunt tenuissimæ, ac iure quoque sumuntur, vt sacrificium totum perficiatur. Et Paludanus, Antoninus, & Rosella non loquuntur de huiusmodi particulis, sed de ijs, quæ relicte sunt ab his, qui sacram Communionem sumperunt.

Quinto quæritur, Quid sit sacerdoti faciendum, quando perfectio, & absoluto in totum sa-

crificio, & ablutione completa, particula panis consecrati, in Corporali, Altari, vel Patena inveniuntur in cap. Tribus, de consecratione, distinctione 2. Clemens præcipit, ut in Altari holocausta offerantur, quod populo sufficere debent: quod si remanserint, in crastinum non referuntur, sed cum timore, & tremore clericorum, & diligentia consumantur. Hæc ibi. Sotus 4. distinction. 12. quest. 1. art. 8. citat hunc Canonem, & ait in eo statui ut particula, quæ post sacram Communionem acceptam à populo super fuerint, referentur in pixide; cum tamen Clemens aperte præcipiat, ne referentur in crastinum, sed à Clericis absumantur. Clemens igitur eo loco solum loquitur de ijs particulis, quæ à Presbytero consecrabantur in populum distribuendæ. Hinc olim teste Euagrio libro 4. capite 35. Constantinopoli vetus fuit consuetudo, ut si quando multæ admodum particulae puri, & immaculati corporis Christi Dei nostri superessent, pueri impuberes, qui scholas frequentabant, accerferentur, & eas ederent. In Concilio etiam Matifconensi 2. canone 6. habetur: *Quæcumque reliquias sacrificiorum post peractam Missam in sacratio superfederint, quarta, vel sexta feria, innocentes ab illis, cuius interest, ad Ecclesiam adducantur: & indito eis ieiunio, easdem reliquias confertas vino percipiant.* Hæc eo loco. Cæterum, tum Canon Clementis, tum hæc consuetudines sunt apud nos abrogatæ.

Ad id igitur, quod quærebatur, respondet Sotus 4. distinction. 12. quest. 1. artic. 8. Aut particula, quæ in Altari, Corporali, vel Patena inveniuntur absoluto Missæ sacrificio, sunt alicuius momenti, ponderis, & quantitatis, & hæc referuntur in pixide, aut ab alio Presbytero sacrificante infumuntur: aut tales non sunt, cum ob tenuitatem vix in sensus incurant: & tunc tunc à Presbytero infumuntur, tanquam sacrificij portiuiculae exiguae. Sed certè cum sint particulae ex sacrificio relictae, parum, aut nihil referre videtur, sint parua, an magna, unde potest eas sacerdos sumere, quia sumit, ut reliquias, quæ ex sacrificio super sunt. Secus esset, si essent particulae ex alio sacrificio relictae. Si QUÆRAS, an sacerdos iure queat eas particulas sumere post notabile temporis intervallum exactum? Resp. minime, quia post intervallum temporis elapsum, censetur sacrificium absolutum; & proinde particulae non sumerentur, ut reliquias, quæ ex sacrificio super fuerunt, sed sumerentur per se, quod facere non licet: est enim sacrificium considerandum vt vna actio, quæ suo tempore finitur ac definit.

Cap. XXXI.

De munditia tum mentis, tum corporis ad Missæ sacrificium necessaria.

Quæritur primò, An ad missæ sacrificium dignè faciendum, non solum vera, & perfecta lethaliu criminu detestatio requiratur, sed etiam sacra eorundem confessio? Caietanus, qui ante Concilium Tridentinum scripsit, sentit nullo iure peccatorum confessio

nem requiri: quoniam ex Apostolo solum habetur, ut ad dignè edendum corpus, & sanguinem Domini, quisque probet seipsum: sed idonea est, inquit, probatio, vera ex animo lethaliu peccatorum detestatio, vt Chrysost. homil. 27. in eam locum. Apostoli, videtur docere. Deinde Ecclesia præcepit, vt in Paschate Eucharistia sumeretur, non autem, vt tunc temporis fieret peccatorum confessio, sed semel quotannis. Sic Caietan. part. 3. quest. 50. art. 5. & in commem. 1. Cor. 11. & in Sion, verbo, Communio, & post eum Armil. verbo, Communio, num. 1.

Cæterum hæc Caietani opinio, cum communi omnium Theologorum, Canonici iuris interpretum, & Summularum sententia pugnat, & cum generali etiam totius Ecclesie consuetudine: quare merito ab ijs, qui post ipsum scripsere refellitur, atque deseritur. Nimirum Soto 4. dist. 12. quest. 1. artic. 4. Cano de locis Theolog. lib. 5. cap. 5. Petro Sot. de Confess. lect. 12. Corduben. lib. 1. quest. 16. & Nauarro in Manuali, cap. 22. num. 10. Synodus Tridentina Sessio 13. Canone 11. decernit, vt sit excommunicatus eo ipso, si quis docuerit, prædicauerit, vel pertinaciter asseruerit, seu etiam publice disputando defendere præsumperit, illis, quos conscientia peccati mortalis grauat, quantumcumque etiam se contritos existiment, habita copia confessoris, non esse necessario præmittendam Confessionem sacramentalem ad dignè Eucharistia sacramentum recipiendum. Et capite septimo idem Concilium declarat illud præceptum Apostoli primæ ad Corinthios vndecimo. Probet autem seipsum homo, &c. intelligi de probatione non solum per contritionem, sed etiam per sacramentalem Confessionem, quando quis conscius est alicuius peccati mortalis, & Confessarij copiam habet. Sententia igitur Caietani decreto Concilij Tridentini est reiecta, & explosa. In Concilio Florentino Sessio 8. priuatiu cum Græci ad Pontificem Romanum Eugenium Quartum conuenissent, rogati sunt ab ipso Pontifice inter alia, cur non Pontifices, aut Presbyteri celebraturi peccata sua confiteri soleant? Illi nihil ad hoc responderunt, dicentes, se de hoc articulo in Concilio non disputuros.

Secundo quæritur, An iure diuino sacra peccatorum lethaliu Confessio ante Eucharistiam fieri debeat? An verò iure Canonico, an tantum vsu, & consuetudine? Medina censet tractat. de confess. questio. 14. iure tantum Canonico præmittendam esse. Idem docere videntur Ricardus in 4. dist. 17. artic. 3. questio 6. & Paludanus 4. dist. 17. quest. 4. Adrianus in 4. questione 1. de Eucharistia, Tabientis verbo, Communio, num. 30. Abbas in cap. de homine, de celebrat. Missarum. Communis verò aliorum sententia contendit eam esse iuris diuini à Christo instituti. Synodus Tridentina in Sessio 13. capite 7. vbi agit de præparatione adhibenda ad dignam sacre Eucharistia perceptionem, sic ait: Communicare volenti reuocandum est in memoriam Apostoli præceptum. Probet autem seipsum homo: Ecclesiastica autem Consuetudo declarat, eam probationem necessariam esse, vt nullus sibi conscius peccati mortalis, quantumcumque contritus videatur, absque præmissa sacramentali confessione, ad sacram Eucharistia accedere debeat. Ex quibus verbis videtur colligi, Confessionem ante Eucharistia